

Bojkova, Fani

Cenná metodická pomůcka pro zahraniční bulharisty

Opera Slavica. 2015, vol. 25, iss. 2, pp. 80-82

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/133954>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

rovněž pro překladatele, neboť jednou z jejích předností je důsledná konfrontace ruského a českého materiálu demonstrována na četných příkladech.

Monografie Zdeňky Vychodilové je bezpochyby cenným přírůstkem obohacujícím domácí syntaktickou literaturu a může posloužit jako výchozí zdroj a inspirace k dalšímu výzkumu v oblasti neexplicitního vyjadřování v jazyce.

Kateřina Neumannová

Cenná metodická pomůcka pro zahraniční bulharisty

Krejčová, E.: Příručka pro výuku bulharské stylistiky. Brno: Masarykova univerzita 2014, 204 s. ISBN 978-80-210-7095-0.

Publikace dr. Eleny Krejčové, dlouholeté vyučující na Masarykově univerzitě v Brně, *Příručka pro výuku bulharské stylistiky* je výsledkem její dlouholeté pedagogické a vědecké činnosti zaměřené na výuku bulharského jazyka pro cizince. Užitečnost této nové příručky vyplývá z jejího účelu, jak sama autorka v úvodu zmiňuje, a to hlavně posloužit studentům magisterského studia oborů bulharistika a balkanistika na Masarykově univerzitě, konkrétně pak předložit různorodý textový materiál nejen jako základ pro stylistický rozbor v rámci předmětu Stylistika pro studenty jihoslovanských jazyků, ale rovněž k doplnění výukové činnosti v překladatelských seminářích. V úvodu (s. 6) Elena Krejčová cílevědomě a argumentovaně konkretizuje pragmatickou motivaci k vytvoření této pomůcky, určené nejen k rozvoji dovedností pro správný stylistický rozbor, ale také k procvičení a zpeštění vzdělávacího procesu v jazykových kurzech pro pokročilé studenty. V praxi přínos této publikace zdaleka převyšuje autorkou vytyčené cíle, příručka by byla jistě užitečná pro každého, kdo se výukou stylistiky spisovné bulharštiny zabývá nejen v rámci výuky tohoto jazyka jako cizího, jelikož poskytuje možnost pracovat s velice různorodým a aktuálním ilustračním textovým materiálem.

Vzhledem k účelu umožnit rozvíjení samostatných dovedností při práci s jazykem studijní materiál v příručce balancuje mezi základními teoretickými poznatky založenými na vybraných vědeckých a aplikovaných textech z oblasti stylistiky současné spisovné bulharštiny (ty jsou uvedeny v úvodu publikace na s. 6) a praktickými potřebami, které naplňuje soubor různorodých textů a s nimi spjaté úkoly a cvičení. Je třeba podotknout, že metodická struktura příručky je v souladu s komunikační orientací současného vzdělávacího procesu a se snahou aplikovat interaktivní metody a techniky, které pomáhají studentům vžít se do role vědců, jelikož mohou samostatně nebo s minimální pomocí pedagoga získávat nové poznatky a rozvíjet své dovednosti v oblasti stylistiky současného bulharského jazyka.

Profesní zkušenosti autorky Eleny Krejčové s výukou bulharštiny v cizojazyčném prostředí se zrcadlí v strategii organizovat studijní látku v jednotlivých kapitolách

tak, aby každá kapitola prezentovala jeden z funkčních stylů jakožto unikátní realizaci spisovného jazyka, „charakterizovanou sociální stabilitou a přizpůsobivostí ke konkrétní společenské činnosti“ (s. 8). Při vysvětlování lingvistických a extralingvistických stylově diferenciacních příznaků je zdůrazněna role komunikačních a lingvistických faktorů spojených s výběrem jazykových prostředků a zvláštnosti *řečové sféry* a *řečové situace* (s. 9). Úvodní kapitola (s. 7–19) se věnuje definici a chápání národního jazyka a jeho realizaci, vytvořen je přehled a celková charakteristika jednotlivých funkčních stylů, podává se systematický seznam základních pojmů a kategorií ve stylistice. Úkoly pro samostatnou práci jsou převážně interaktivního charakteru a jsou určeny ke skupinové (týmové) práci, která studenty mění v aktivní badatele.

Identická struktura jednotlivých kapitol (teoretická část označená vždy jako Základní pojmy a definice, po níž následují oddíly Cvičení a Texty k procvičování) charakterizujících zvláštnosti jednoho konkrétního funkčního stylu napomáhá orientaci studentů během samostatné práce s příručkou a umožňuje, aby si uvědomili a systematizovali specifické diferencující příznaky jednotlivých stylů. K ilustraci jsou pečlivě vybrány texty, které demonstrují zvláštnosti jednotlivých funkčních sfér, a připravené úkoly a cvičení mají za cíl analyzovat komunikační struktury, jazykovou propojenost, pravidla pro realizaci textu. Speciální pozornost je věnována i získávání znalostí a rozvíjení dovedností interpretace textu s ohledem na implementované komunikační záměry; předpokládá se aktivní přístup k vysvětlení jednak vzájemného spolupůsobení času, místa a okolností během komunikace a jednak jejich interakce s komunikační strategií účastníků, čímž se předurčuje jejich jazykový profil a chování.

S ohledem na požadavky na budoucí profesionální realizaci v oblasti vědecko-výzkumné práce je při prezentaci charakteristik odborného stylu vyčleněn odpovídající prostor (s. 25–27) cvičením, která mají za cíl konstruovat texty s přihlédnutím ke specifickým komunikačním faktorům.

Paleta žánrů publicistického stylu (s. 37–87) je představena aktuálními texty, umožňujícími zvládnout cvičení a úkoly namířené na vyjasnění informační hodnoty, expresivity a vlivu mediálních produktů.

Výběr textů, které jsou podkladem pro cvičení a úkoly v kapitole o administrativním stylu (s. 88–131), je reprezentativní pro ilustraci „jednoho z nejpodstatnějších stylových rysů administrativního stylu – jeho standardizovanosti“ (s. 99) při kompozici textů.

Styl prostě sdělovací (s. 132–141) je vhodně ilustrován materiály z internetových fór, v současné době oblíbených a velmi často používaných bez ohledu na generační, pohlavní nebo sociální příslušnost.

Estetická funkce uměleckého stylu (s. 142–204) je představena klasickými literárními díly různých žánrů.

Do každé kapitoly jsou začleněna cvičení nejrůznějšího charakteru: *předkomunikační*, která napomáhají vytváření jazykové kompetence v oblasti stylistiky; *komuni-*

kační, která umožňují pochopit komunikační záměry mluvčích s ohledem na komunikační situaci; *syntetická*, která jsou zaměřena na pochopení jak obsahové, tak i jazykové jednoty textu. Autorka si uvědomuje potřebu, aby se studenti při výuce stylistiky obeznámili s různými druhy textů a situacemi, ve kterých tyto texty fungují, jelikož se tak de facto připravují plnit různé sociální role ve společnosti, kde používají i cizí jazyk. Do analýz textů jsou integrovány systémově-strukturovaný přístup k výuce jazyka a osvojení modelů pro sociálně přijatelné jazykové chování a zároveň se klade důraz na lingvistickou informaci s ohledem na její aplikovatelnost v jazyce – v ústní nebo písemné podobě, v oficiálním nebo neformálním prostředí, při obligatornosti nebo fakultativnosti jazykových prostředků a řečových strategií, jejich vhodnosti či nevhodnosti v konkrétní komunikační situaci v závislosti na kompatibilitě komunikační a estetické funkce.

Soubor předložených úkolů a cvičení k lingvistické a diskurzivní analýze představuje spojení tradičních (ilustrativně-vysvětlujících, reproduktivních, částečně badatelských nebo badatelských) a interaktivních metod a technik, které mají za cíl objasnit jak obsahové, tak i formální charakteristiky textů. Cvičení mají různou míru obtížnosti a jsou orientována od konkrétního a známého k syntéze a zobecnění. Autorka počítá se zapojením různých typů aktivit – klasifikace dle distinktivních příznaků, uplatnění algoritmu, stimulace a rozvíjení kognitivních dovedností.

Příručka jistě vzbudí zájem u vyučujících stylistiky současného bulharského jazyka v cizojazyčném prostředí i proto, že svým bohatým ilustrativním materiálem poskytuje výbornou možnost jak pro různé formy výuky (semináře, kolokvia, praktické hodiny), tak i pro samostatnou práci a přípravu a v neposlední řadě i pro různé způsoby kontroly a hodnocení.

Vše výše uvedené poukazuje na funkční a aplikovatelnou hodnotu posuzované publikace pro výuku studentů bulharského jazyka, protože poskytuje reálnou možnost nejen osvojení charakteristik funkčních stylů bulharského spisovného jazyka, ale též práce v systému organizace výuky praktického jazyka.

Fani Bojkovová

O procesu kodifikace spisovné bulharštiny a češtiny v 18./19. století

Borisov, B.: Bălgarskijat i češkijat knižoven ezik prez vŕazraždaneto. Osobenosti na kodifikacijata. Sofija: Prosveta 2012, 215 s. ISBN 978-954-01-2604-3.

Bulharská bohemistika je tradičně a dlouhodobě velice silná zahraniční odnož této vědecké subdisciplíny. Dosvědčují to výsledky dosažené ve výuce českého jazyka jako cizího a samozřejmě i na poli vědeckého zkoumání češtiny, české literatury,